

Zadeva: Sporočilo za javnost

Stališče skupine **Odgovorno do prostora!** do legalizacije nelegalne gradnje in moratorija na rušenje

Skupina **Odgovorno do prostora!** zelo pozorno spremlja dogajanje v zvezi z nelegalnimi gradnjami. Ker verjamemo, da je **podobno kot stroka¹ tudi večina slovenske javnosti zainteresirana za legalno gradnjo in kakovost v urejanju prostora**, javno predstavljamo stališče do napovedane legalizacije. Ob tem naj spomnimo, da se je stroka že poleti 2012 složno in odločno **uprla predlogu takratnega minsitra, da se legalizacijo omogoči s preprostimi posegi v zakonodajo (novela ZGO-1)**. Danes velja enako. Če je v družbi res dozorelo spoznanje, da je legalizacija potrebna, je z vidika stanja v prostoru, z vidika prakse ravnanja s prostorom in z vidika razvoja v prostoru za stroko ključno, da se **legalizacijo izvede tako, da bo družbena korist tega ukrepa pomembno preseгла zasebne. Ukrepi morajo zato predvsem tudi trajno zaježiti prakso nelegalne gradnje.**

Nelegalna gradnja je za stroko **simptom slabosti sistema urejanja** prostora in resen prostorski, ekonomski in družbeni problem Slovenije. Medtem ko politika govori o birokratskih ovirah, stroka ves čas govori o tem, da so bistveno večje **ovire v glavah in v načinu dela**. Ob vsaki spremembi zakonodaje, vključno od sprejetja zakona o prostorskem načrtovanju leta 2007, skuša stroka javnost in politiko posebej opozoriti, **da sistem urejanja prostora ne deluje**. Razlog za to je, da se vedno znova išče zgolj rešitve za posamezne težave (interese, resorje, investitorje, pobude) **zanemarja pa se potreba po usklajevanju interesov v prostoru in sodelovanju pri oblikovanju odločitev o razvoju v prostoru**. S tem, ko se tako zanika zakonitosti prostorskega načrtovanja in med drugim tudi prostorskih načrtov kot takih, se ustvarja družbena škoda, ki daleč prekaša posamezne koristi. **Zanika pa se tudi družbeni konsenz, ki je vgrajen v prostorske akte v procesu njihovega usklajevanja in sprejemanja**. Na račun posameznih rešitev se tako **zmanjšuje razvojna vrednost prostora in sposobnost usklajevanja o prostorskem razvoju** ter tudi **učinkovitost umeščanja v prostor** kot najbolj prepoznavna posledica odrekanja prostorskemu načrtovanju. Vse bolj krhko pa je tudi prepričanje, da smo kot družba sposobni sprejeti zavezujoče dogovore o ravnanju s prostorom in se jih predvsem tudi držati.

Razumevanje stroke za nelegalno gradnjo v prostoru je majhno. Strokovnjaki verjamemo, da je kakovost bivanja pogojena s pravno in fizično varnostjo, ki jo državljanom in gospodarstvu zagotavlja spoštovanje zakonodaje in družbeno verificiranih dokumentov kakršni so tudi prostorski akti občin. Tudi razumevanja za še eno legalizacijo v stroki ni veliko. Še posebej, ker se ukrepe načrtuje brez ustrezne analize razmer. Napovedano legalizacijo nelegalne gradnje stroka razume **izključno kot trden namen države, da s tem dejanjem prekine s prakso nelegalne gradnje in tako vzpostavi temelje za novo, zdravo prostorsko politiko**. Za stroko je za to bistveno, kako bo legalizacija izvedena in kakšni bodo njeni neposredni in posredni učinki na ravnanje s prostorom in prakso urejanja

¹ Skupina **Odgovorno do prostora!** od leta 2010 združuje predstavnike partnerjev, ki delujejo na področju urejanja prostora: Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Inštitut za politike prostora, Inženirska zbornica Slovenije, Zveza geodetov Slovenije, Oddelek za krajinsko arhitekturo BF UL, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo UL, Oddelek za geografijo FF UL, Katedra za urbanizem FA UL, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, Društvo arhitektov Pomurja, Trajekt. Delo OdP aktivno podpirajo tudi posamezniki, ki so pozimi 2009/2010 prispevali k organizaciji skupine.

prostora. Stroka pričakuje, da bodo rešitve: **(1.) pripravljene v odprtem sodelovanju z zainteresirano javnostjo, (2.) da bodo temeljito preverjene pred uveljavitvijo in (3.) da bodo vgrajene v novo resorno zakonodajo.** Pri tem naj dodamo, da ima stroka tudi glede napovedanih zakonodajnih sprememb zelo visoka pričakovanja, ki jih je v ilustracijo svojih stališč letos že javno predstavila zainteresiranim v Državnem svetu in se nanašajo na predlog novega načina pridobivanja gradbenega dovoljenja poimenovan ZGOdba. Kot je možno povzeti iz tega predloga se stroka zavzema **za ustrezne poenostavitve in hkrati za mnogo večjo stopnjo odgovornosti vseh udeležencev v postopkih priprave prostorske dokumentacije.**

V tem smislu stroka stroka sporoča javnosti in odgovornim, da **odločno nasprotuje možnosti splošne legalizacije.** Še posebej tudi zato, ker sploh ni čisto jasno, **kakšne cilje vlada z legalizacijo zasleduje in kako jih namerava zagotoviti.** Prepričani smo, da je v interesu države, državljanov, in gospodarstva, da odločitve o možnosti legalizacije niso sprejete birokratsko, počez in brez ustreznih strokovnih presoj. Stroka pričakuje, da bodo merila enotna in strokovna ter da bo za vsak objekt: (1.) ugotovljeno dejansko stanje na terenu (torej geodetski načrt), (2.) predložena razpoložljiva projektna dokumentacija s podpisom odgovornega projektanta in (3.) ugotovljena skladnost z določili prostorskega akta. Država pa mora s procesom legalizacije zagotoviti tudi odstranitev nezakonite gradnje in sanacijo objektov, ki bodo lahko legalizirani. Predvsem pa mora že v času legalizacije država biti sposobna sama zaznati objekte in druge posege, ki ne izpolnjujejo pogojev za legalizacijo ter ustrezno ukrepati.

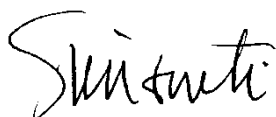
Moratorij na rušenje nelegalnih objektov stroka razume kot pravno formalno potreben ukrep, ki pa je glede na to, da pravne podlage za proces legalizacije niso vzpostavljene niti v obrisih, morda le preuranjen. Nikakor pa se ni možno strinjati z razlago, da je moratorij ponovna priložnost tudi za presojanje skladnosti teh objektov s prostorskimi akti. Neskladnost je bila za te objekte že ugotovljena.

Sporočilo zaključujemo s tem, da si stroka želi, da bi odločitev o legalizaciji dozorela v procesu oblikovanja širšega družbenega konsenza in da bi temeljila na oceni stanja. Menimo namreč, da je za uspeh legalizacije ključno, da je v procesu oblikovanja, sprejemanja in izvajanja ukrepov zadoščeno strokovnim in demokratičnim kriterijem. Stroka ob pozivu pristojnih k sodelovanju pri oblikovanju konkretnih rešitev zato pričakuje dvoje, da bo ministrstvo omogočilo široko javno razpravo o rešitvah in da bo tako v pripravo rešitev vključilo tudi širšo zainteresirano javnost.

Skupina Odgovorno do prostora!

zanjo

Mag. Maja Simoneti, Koordinatorica

Posredovano:

- mediji
- minister za infrastrukturo in prostor Samo Omerzel, MzIP
- direktorica direktorata za prostor mag. Tanja Bogataj
- Vlada RS, gp.gs@gov.si;
- Skupnost občin Slovenije, info@skupnostobcin.si
- Združenje občin Slovenije, info@zdruzenjeobcin.si

- partnerji OdP!
